

بررسی رابطه بین تیپ شخصیتی با اضطراب جدایی و پرخاشگری کودکان

امیرداریوش توسلی^۱، اکرم سعادت فر^۲

۱- استاد مدعو گروه روانشناسی، واحد قاینات، دانشگاه آزاد اسلامی، قاینات، ایران

da.tavasoli@gmail.com

۰۹۱۲۸۵۵۱۶۸۸

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد روان شناسی، رشته روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، قائنات

Saadatfar.akram^{۲۶}@gmail.com

۰۹۱۵۸۶۵۹۱۸۳

چکیده

کودکان سرمایه های زندگی ما می باشند که سلامت جسمی و روانی آنها باعث نشاط و سرزندگی جامعه ما خواهد شد اما در مقابل، اگر کودکان یک جامعه شاداب و با طراوت نباشند، جامعه را به سمت خمودگی سوق خواهند داد. هدف این پژوهش بررسی رابطه تیپ شخصیتی با اضطراب جدایی و پرخاشگری کودکان می باشد که به روش توصیفی- همبستگی انجام شده است. جامعه آماری کلیه دختران و پسران مهدهای کودک و پیش دبستانی شهر قائن که به روش نمونه گیری تصادفی تعداد ۲۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه پذیرش والدینی پورتر (۱۹۵۴) و پرسشنامه تیپ شخصیتی مورفی و میزگایر (۲۰۰۸)، پرخاشگری باس و پری (۱۹۹۲) و اضطراب جدایی مانی کاواسگار و همکارانش (۲۰۰۳) بوده و در انتها داده ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج تحلیل داده ها نشان داد که بین تیپ شخصیتی با اضطراب جدایی و پرخاشگری کودکان رابطه معنی داری وجود دارد. ضمناً نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که تیپ شخصیتی قادر است تغییرات اضطراب جدایی و پرخاشگری کودکان را پیش بینی نماید.

واژگان کلیدی: اضطراب جدایی، تیپ شخصیتی، پرخاشگری.

۱- مقدمه

ضرورت توجه به تأمین سلامت جسمی و روانی همه اقشار جامعه به خصوص کودکان و نوجوانان به عنوان آینده سازان این مرز و بوم ایجاب می کند که در برنامه ریزی های بهداشتی، درمانی و آموزشی این مسئله مورد توجه جدی قرار گرفته و شاخص های بهداشتی و پزشکی ارتقا یابد. اگرچه در سال های اخیر به مسائل بهداشتی توجه شده و در این زمینه تلاش هایی صورت گرفته است، اما مقوله تأمین و ارتقاء سلامت روانی آن چنان که شاید و باید در برنامه ریزی ها لحاظ نشده و مورد غفلت قرار گرفته است. البته بخشی از این بی توجهی ناشی از ماهیت و پیچیدگی بحث روان و بهداشت روانی و اختلال های روانی و رفتاری است. عدم نگرش صحیح به این موضوع، ناآگاهی از شیوه های صحیح زندگی و روابط سالم اجتماعی و راه های صحیح مقابله و درمان اختلال های هیجانی پرخاشگری در سطوح مختلف جامعه نیز در این مقوله حائز اهمیت است (عبدی و نیرمانی، ۱۳۹۷). بدون مداخله تخصصی، کودکان و نوجوانان دارای این گونه اختلال ها شناسایی نمی شوند و حتی در صورت شناسایی، برخورد مناسب و درستی با آن صورت نمی گیرد؛ بنابراین در مورد مشکلات هیجانی پرخاشگری دو مسئله باید مورد توجه جدی قرار گیرد: اول تشخیص درست و به هنگام است. کودکان و نوجوانان از طریق اجرای پرسشنامه ها و گزارش والدین، معلمان و مشاوران مدرسه شناسایی کرد و سپس ارزیابی تشخیصی با استفاده از آزمون

معتبر و هنجار شده توسط افراد متخصص انجام داد. دوم، جای دهی، آموزش و توان بخشی می باشد (رادمهر و شاکه نیا، ۱۳۹۸). کودکان و نوجوانان دارای مشکلات هیجانی پرخاشگری بعد از تشخیص باید از یک برنامه آموزشی و توان بخشی مدون و جامع بهره گیرند تا طی آن رفتارهای اجتماعی و ارتباطی و مشکلات هیجانی و عاطفی آنان تعدیل یافته و انطباق مطلوب با محیط های آموزشی و اجتماعی به وجود آید. به طور کلی کودک یا نوجوان دارای مشکلات رفتاری-هیجانی فردی است که پاسخ های رفتاری و هیجانی او در مدرسه، قانع و محیط اجتماع به صورت مداوم و مستمر با هنجارهای پذیرفته شده بر اساس سن، قومیت و فرهنگ با سایر کودکان تفاوت معناداری داشته به گونه ای که بر عملکرد تحصیلی و رفتاری کلاسی، روابط اجتماعی و سازگاری شخصی او تأثیر می گذارد (بلنده و بینسی، ۱۳۹۹).

رفتارهای پرخاشگرانه یکی از مشکلات اجتماعی مهم و اساسی در هر جامعه ای است و به دلیل اهمیت آن به این گونه رفتار در دوران کودکی و به خصوص در دوران نوجوانی بیشتر توجه می شود. نکته عمده تحقیق در قلمروی پرخاشگری، از مفهوم آن ناشی می شود. مفهومی که در عین حال ساختارهای خصومت، خشم، پرخاشگری را در برمی گیرد. هاولز و رایت^۱ (۱۹۷۸) کوشش کردند تا تمایز بین این اصطلاحات را بر اساس توصیف خشم، به عنوان یک حالت ذهنی از برانگیختگی هیجانی، خصومت، به عنوان یک بازخورد به همراه یک ارزیابی منفی بلندمدت از دیگران و رویدادها و پرخاشگری را به عنوان رفتاری آشکار، درگیر شدن و آسیب رساندن به دیگران مشخص کنند؛ اما آن ها اصطلاحاتی را تعریف و تأیید می کنند که به یکدیگر وابسته هستند. هرچند واژه خشونت را به معانی مختلفی تعریف می کنند، اما تعاریف اکثر محققان به کارگیری نیروی بدنی، برای آسیب رساندن به دیگران را در برمی گیرد (رفاهی و همکاران، ۱۳۹۹).

در کل می توان گفت پرخاشگری و خشونت ممکن است به شکل های مختلفی مانند آزار و اذیت دیگران؛ کتک زدن؛ دشنام دادن و... جلوه گر شود و هدف آن صدمه زدن به خود یا دیگری است. علل پرخاشگری از دیدگاه های مختلفی بررسی شده است. مطابق رویکرد یادگیری اجتماعی بندورا^۲، پرخاشگری شکلی از رفتار اجتماعی است که یاد گرفته می شود و بروز آن در هر موقعیت به عواملی مانند تجربه افراد پرخاشگر، تقویت های کنونی برای پرخاشگری و بسیاری از عوامل شناختی و اجتماعی بستگی دارد که ادراک مطلوب بودن رفتار پرخاشگر را تعیین می کند. بندورا بیان می کند که رفتار مشاهده شده یا رفتار تجربه شده از نظر شناخت باید بررسی شود. تجربه های ناخوشایند احساسات منفی به وجود می آورند و احساسات منفی تمایل به پرخاشگری را برمی انگیزند (صیدی و همکاران، ۱۳۹۸).

در آسیب شناسی روانی کودکان، اختلال های اضطرابی به دلیل میزان شیوع بالا و پیامدهای عملکردی که ایجاد می کنند از اهمیت بسیاری برخوردارند. یکی از این اختلال های اضطراب جدایی است. ویژگی ها و علائم اختلال اضطراب جدایی در کودکان عموماً به صورت ترس و نگرانی مفرط هنگام جدا شدن از خانه یا افراد دل بسته (معمولاً والدین)، نگرانی نسبت به آسیب دیدن خود و یا افراد دل بسته، بروز رفتارهای اجتنابی در موقعیت های جدایی از افراد دل بسته یا منزل و گاهی بروز برخی مشکلات و شکایت های بدنی مانند سردرد، سرگیجه، مشکلات گوارشی، تهوع و استفراغ خود را نشان می دهد. شدت این اضطراب با سطح رشیدی و سن تقویمی کودک نامتناسب است؛ به گونه ای که میزان اجتناب و بی قراری و اضطراب کودک در موقعیت های جدایی با سطح سنی وی هماهنگ نیست و واکنش های ناسازگار به شکل افراطی و مشکل ساز در این موقعیت ها بروز پیدا می کنند (پیرزادی، ۱۳۹۷).

کودکی که به دنیا می آید، عالی ترین و کامل ترین امکانات رشد را داراست. او در بهترین حالت خود آفریده می شود وی آمادگی و ظرفیت آن را دارد که به شایسته ترین وجهی پرورده شود و به برترین کمالات دست یابد. کافی است عادی به دنیا بیاید و خانواده و محیط مناسب در اختیارش باشد تا بیابد و رشد و نمو کند و جای ارجمند خویش را در این جهان بیابد (قائدشرفی و همکاران، ۱۳۹۸). عوامل تربیتی و اختلالات عاطفی و هیجانی شایع ترین علل اختلالات کودکان است. با توجه به نظریات روانکاوان، رفتارگرایان و سایر نظریه های روانشناسی، چگونگی رابطه ی کودک با اعضای خانواده و به خصوص مادر در سال های اول زندگی از اساسی ترین عوامل

^۱ Howells and Wright

^۲ Bandura

رشد شخصیت شناخته شده است. کودکان در میزان آسیب پذیری نسبت به حوادث ناگوار متفاوت اند و این تفاوت به علت اختلاف در سرشت، خلق و خوی، رشد عاطفی و میزان پختگی آنهاست (شاه محمدی و گرجی، ۱۳۹۸).

مادری که چند فرزند دارد و در عین حال در خارج از خانه هم کار می کند ممکن است نتواند برای ایمنی کامل کودک عواطف لازم را نشان دهد. قطع ارتباط با مادر بسیار مهم است به خصوص اگر عواطف شخص دیگری جانشین نشود باید کوشش کرد که حتی چنین ضربه ای در موقع بستری کردن کودک در بیمارستان پیش نیاید و کودک بماند و ارتباط خود را با کودک حفظ نماید. فقدان مادر در مرحله اول کودکی و فقدان پدر را در مرحله دوم کودکی مهم تر باید شمرد زیرا در مرحله اول همبستگی احتیاج کودک به مادر بیشتر است و در مرحله دوم وجود پدر به عنوان مظهر قدرت که نمونه و الگوی کودک قرار می گیرد، اهمیت بیشتری دارد (سزاوار ذاکران و اصفهانی، ۱۳۹۹).

کودکان سرمایه های آینده کشور می باشند رشد صحیح و تربیت مناسب آنها سبب می شود کودکان امروز تبدیل به سرمایه های عظیمی در آینده شوند و عدم نگرش صحیح به این موضوع می تواند خسارت جبران ناپذیری را به بار آورد بررسی تأثیرات جدایی از مادر بر اضطراب جدایی و پرخاشگری کودکان می تواند زمینه ساز توجه بیشتر به این قشر از جامعه یعنی کودکان و تأمین سلامت روانی و جسمی آنها شود. با توجه به مطالب ذکر شده ی مسئله ای را این گونه بیان می کنیم، حال که حضور مادر در رشد عاطفی کودک تا به این حد مهم است، آیا رابطه ی تیپ شخصیتی کودکان با اضطراب جدایی و پرخاشگری کودکان وجود دارد؟

۲- روش پژوهش

این تحقیق از نوع توصیفی-همبستگی می باشد. جامعه آماری کلیه دختران و پسران مهدهای کودک و پیش دبستانی شهر قائن که به روش نمونه گیری تصادفی تعداد ۲۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. روش جمع آوری اطلاعات نیز پرسشنامه است.

۱-۲ ابزار پژوهش

الف) تیپ شخصیتی

این تست توسط مورفی و میزگایر^۱ در سال ۲۰۰۸ ساخته شده است؛ این تست در ابتدا مناسب کودکان دبستانی طراحی شده بود اما بر اساس نتایج پژوهش های تکمیلی، این تست برای کودکان در گروه سنی ۵ تا ۱۲ سال مناسب است. این تست ۵۴ سؤال دارد. از آنجایی که پاسخ دهی به سؤالات تست MBTI برای کودکان سخت است و سؤالات نسخه اصلی برای کودکان مناسب نیست، این دو پژوهشگر تست شخصیت شناسی MMTIC را برای ارزیابی تیپ های شخصیتی کودکان طراحی کرده و توسعه دادند. در تست تیپ شناسی مورفی میزگایر همانند تست MBTI، چهار مقیاس دوقطبی در کودک مورد ارزیابی قرار می گیرد؛ این مقیاس ها عبارت اند از: برونگرایی و درون گرایی، حسی و شهودی، منطقی و احساسی و قضاوتی و ادراکی. از ترکیب چهار مقیاس گفته شده، ۱۶ تیپ شخصیتی به دست می آید که هر کدام از این تیپ ها با یک کد چهار حرفی مشخص می شود و هر تیپ دارای ویژگی شخصیتی منحصر به خود می باشد.

ب) پرسشنامه پرخاشگری

نسخه جدید پرسشنامه پرخاشگری که نسخه قبلی آن تحت عنوان پرسشنامه خصومت بود، توسط باس و پری^۲ (۱۹۹۲) مورد بازنگری قرار گرفت. این پرسشنامه یک ابزار خود گزارشی است که شامل ۲۹ عبارت و چهار زیر مقیاس است که عبارت است از پرخاشگری بدنی (PA)، پرخاشگری کلامی (VA)، خشم (A) و خصومت (H)، آزمودنی ها به هر یک از عبارات در یک طیف ۵ درجه ای از: کاملاً شبیه من است (۵) تا حدودی شبیه من است (۴)، نه شبیه من است نه شبیه من نیست (۳) تا حدودی شبیه من نیست (۲) تا به شدت شبیه من نیست (۱). دو عبارت ۹ و ۱۶ به صورت معکوس نمره گذاری می شوند.

^۱ Murphy and Mizgaier
^۲ bass and pairy

ج) پرسشنامه اضطراب جدایی

این پرسشنامه در سال ۲۰۰۳ توسط مانی کاواسگار^۱ و همکارانش ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۱۵ سؤال بوده و هدف آن سنجش میزان اضطراب جدایی در کودکان می باشد. شیوه نمره گذاری آن بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه ای بوده که خیلی کم=۱، کم=۲، گه گاهی=۳، زیاد=۴ و خیلی زیاد=۵ می باشد. این امتیاز دامنه ای از ۱۵ تا ۷۵ را خواهد داشت. ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۷ بوده است.

۳- یافته ها

جدول شماره ۱: آماره های توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
تیپ برونگرایی	۲۵.۹۶	۳.۱۴	۲۰	۳۰
تیپ درون گرایی	۲۶.۵۲	۴.۵۵	۱۷	۳۰
تیپ حسی	۲۱.۱۶	۲.۰۷	۱۸	۲۶
تیپ شهودی	۲۴.۱۶	۵.۹۹	۱۵	۳۰
تیپ منطقی	۲۵.۴۴	۱.۵۲	۲۴	۲۹
تیپ احساسی	۲۴.۱۶	۲.۶۰	۲۰	۲۸
تیپ قضاوتی	۲۲.۱۲	۴.۷۷	۱۱	۲۷
تیپ ادراکی	۲۳.۴۰	۴.۰۵	۱۶	۲۸
پرخاشگری	۹۵.۶۴	۸.۳۲	۸۳	۱۱۰
اضطراب جدایی	۴۶.۳۲	۷.۷۵	۳۲	۵۶

مطابق با نتایج جدول می توان گفت متغیر تیپ برونگرایی دارای میانگین (۲۵.۹۶)، متغیر تیپ درون گرایی دارای میانگین (۲۶.۵۲)، متغیر تیپ حسی (۲۱.۱۶)، متغیر تیپ شهودی (۲۴.۱۶)، تیپ منطقی (۲۵.۴۴)، تیپ احساسی (۲۴.۱۶)، تیپ قضاوتی (۲۲.۱۲)، تیپ ادراکی (۲۳.۴۰)، متغیر پرخاشگری (۹۵.۶۴) و متغیر اضطراب جدایی دارای میانگین (۴۶.۳۲) می باشند.

جدول شماره ۲: آزمون کولموگروف-اسمیرنوف متغیرهای تحقیق

متغیر	آماره Z کولموگروف-اسمیرنوف	سطح معنی داری	نتیجه
تیپ برونگرایی	۰.۲۶۲	۰.۰۹۶	نرمال
تیپ درون گرایی	۰.۳۴۷	۰.۹۸	نرمال
تیپ حسی	۰.۲۱۷	۰.۱۱۰	نرمال
تیپ شهودی	۰.۳۱۰	۰.۲۰۰	نرمال
تیپ منطقی	۰.۲۵۳	۰.۰۸۵	نرمال
تیپ احساسی	۰.۲۲۶	۰.۰۷۶	نرمال
تیپ قضاوتی	۰.۲۱۳	۰.۱۵۱	نرمال
تیپ ادراکی	۰.۱۷۹	۰.۰۷۳	نرمال
پرخاشگری	۰.۱۰۰	۰.۲۰۰	نرمال
اضطراب جدایی	۰.۱۲۸	۰.۰۹۹	نرمال

^۱ Mani Kavasar

در صورتی که متغیرها نرمال باشند، استفاده از آزمون‌های پارامتری توصیه می‌شود و در غیر این صورت استفاده از آزمون‌های معادل غیر پارامتری مدنظر قرار خواهد گرفت. برای تعیین نرمال بودن متغیرها بایستی سطح معنی‌داری بررسی شود. در صورتی که سطح معنی‌داری از عدد ۰/۰۵ کمتر باشد متغیر غیر نرمال و در صورت بیشتر از ۰/۰۵ نرمال است. لذا با توجه به نتایج جدول می‌توان گفت سطح معنی‌داری در تمام موارد از ۰/۰۵ بیشتر است، لذا همه متغیرهای پژوهش نرمال هستند و باید آزمون پارامتریک استفاده گردد.

جدول شماره ۳: آزمون همبستگی پیرسون بین تیپ‌های شخصیتی با پرخاشگری و اضطراب جدایی

اضطراب جدایی		پرخاشگری		متغیر مستقل
سطح معنی‌داری	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری	ضریب همبستگی	
۰.۰۳۱	۰.۲۰۳	۰.۰۲۰	۰.۲۶۰	تیپ برونگرایی
۰.۰۱۲	۰.۷۱۱	۰.۰۰۴	۰.۱۴۳	تیپ درون‌گرایی
۰.۰۳۲	۰.۸۵۶	۰.۰۳۸	۰.۳۵۳	تیپ حساس
۰.۰۱۱	۰.۲۰۹	۰.۰۱۹	۰.۲۶۷	تیپ شهودی
۰.۰۲۳	۰.۲۴۸	۰.۰۲۴	۰.۲۳۲	تیپ منطقی
۰.۰۱۸	۰.۳۵۴	۰.۰۳۷	۰.۸۶۰	تیپ احساسی
۰.۰۰۳	۰.۵۶۹	۰.۰۰۰	۰.۷۲۹	تیپ قضاوتی
۰.۰۰۴	۰.۵۵۸	۰.۰۰۰	۰.۷۲۱	تیپ ادراکی

با توجه به نتایج می‌توان اذعان کرد که بین تیپ‌های شخصیتی با پرخاشگری و اضطراب جدایی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه اول: بین تیپ‌های شخصیتی با پرخاشگری رابطه وجود دارد.

با استفاده از جدول تحلیل واریانس رگرسیونی اقدام به برآزش مدل رگرسیونی به روش تأثیر تیپ‌های شخصیتی بر پرخاشگری می‌پردازیم. قبل از تحلیل مدل رگرسیونی به بیان ضریب تعیین می‌پردازیم، از آنجایی که ضریب تعیین اصلاح شده (R^2) معادل ۰.۷۱۲ شده است، لذا اندازه آن در حد قابل قبول نمی‌باشد، از طرفی آماره داربین واتسون معادل ۲.۳۳ شده است، ولی چون در تحلیل ما این مقدار اطراف ۲ می‌باشد لذا مدل نهایی جهت انجام برآزش رگرسیونی مناسب بوده و باقیمانده‌ها مستقل‌اند.

جدول شماره ۴: نتایج تحلیل واریانس اثر تأثیر تیپ‌های شخصیتی بر پرخاشگری

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی‌داری	R	R^2
رگرسیون	۱۱۸۳.۹۰۴	۸	۱۴۷.۹۸۸	۴.۹۳۴	۰.۰۰۳	۰.۸۴۴	۰.۷۱۲
باقیمانده	۴۷۹.۸۵۶	۱۶	۲۹.۹۹۱				
کل	۱۶۶۳.۷۶۰	۲۴					

نتایج جدول شماره ۴ تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون (به روش کدگذاری تأثیر) نشان می‌دهد که تأثیر تیپ‌های شخصیتی بر پرخاشگری کودکان تأثیرگذار است.

جدول شماره ۵: ضرایب رگرسیونی

ضریب رگرسیون	انحراف معیار	ضریب رگرسیون استاندارد	آماره t	سطح معنی داری	
۵۷.۹۸۰	۲۴.۵۴۵		۲.۳۶۲	۰.۰۳۱	مقدار ثابت
۰.۱۱۰	۰.۵۹۳	۰.۸۵۶	۰.۱۸۵	۰.۰۴۱	تیپ برونگرایی
۰.۷۸۴	۰.۶۲۴	۰.۴۲۹	۱.۲۵۶	۰.۰۲۲	تیپ درون گرایی
۱.۰۴۶	۱.۷۱۱	۰.۲۶۱	۰.۶۱۲	۰.۰۴۹	تیپ حسی
۰.۱۰۲	۰.۵۷۶	۰.۸۶۱	۰.۱۷۸	۰.۰۳۲	تیپ شهودی
۰.۷۸۰	۱.۴۳۶	۰.۱۴۳	۰.۵۴۳	۰.۰۱۸	تیپ منطقی
۰.۷۱۹	۰.۶۴۳	۰.۲۲۵	۱.۱۱۸	۰.۰۲۸	تیپ احساسی
۰.۴۳۸	۰.۵۲۵	۰.۲۵۱	۰.۸۳۳	۰.۰۱۷	تیپ قضاوتی
۱.۲۲۸	۰.۶۵۵	۰.۵۹۷	۱.۸۷۵	۰.۰۲۹	تیپ ادراکی

لذا با توجه به نتایج جدول شماره ۵ می توان این گونه اظهار نظر کرد که تأثیر تیپ های شخصیتی قادر است تغییرات پر خاشگری کودکان را پیش بینی نماید.

فرضیه دوم: بین تیپ های شخصیتی با اضطراب جدایی رابطه وجود دارد.

با استفاده از جدول تحلیل واریانس رگرسیونی اقدام به برآزش مدل رگرسیونی به روش تأثیر تیپ های شخصیتی بر اضطراب جدایی می پردازیم. قبل از تحلیل مدل رگرسیونی به بیان ضریب تعیین می پردازیم، از آنجایی که ضریب تعیین اصلاح شده (R^2) معادل ۰.۷۹۰ شده است، لذا اندازه آن در حد قابل قبول نمی باشد، از طرفی آماره داربین واتسون معادل ۱.۷۶ شده است، ولی چون در تحلیل ما این مقدار اطراف ۲ می باشد لذا مدل نهایی جهت انجام برآزش رگرسیونی مناسب بوده و باقیمانده ها مستقل اند.

جدول شماره ۶: نتایج تحلیل واریانس اثر تأثیر تیپ های شخصیتی بر اضطراب جدایی

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری	R	R^2
رگرسیون	۹۰۱.۷۰۴	۸	۱۱۲.۷۱۳	۳.۳۲۹	۰.۰۱۹	۰.۷۹۰	۰.۶۲۴
باقیمانده	۵۴۱.۷۳۶	۱۶	۳۳.۸۵۹				
کل	۱۴۴۳.۴۴۰	۲۴					

نتایج جدول شماره ۶ تحلیل واریانس و مشخصه های آماری رگرسیون (به روش کدگذاری تأثیر) نشان می دهد که تأثیر تیپ های شخصیتی بر اضطراب جدایی کودکان تأثیر گذار است.

جدول شماره ۷: ضرایب رگرسیونی

ضریب رگرسیون	انحراف معیار	ضریب رگرسیون استاندارد	آماره t	سطح معنی داری	
۴۹.۰۵۸	۲۶.۰۷۹		۱.۸۸۱	۰.۰۷۸	مقدار ثابت
۰.۵۹۰	۰.۶۳۰	۰.۲۳۹	۰.۹۳۶	۰.۰۳۶	تیپ برونگرایی
۰.۳۳۳	۰.۶۶۳	۰.۱۹۶	۰.۵۰۳	۰.۰۲۲	تیپ درون گرایی
۳.۳۲۵	۱.۸۱۸	۰.۸۹۰	۱.۸۲۹	۰.۰۴۹	تیپ حسی

۰.۰۲۹	۲.۱۳۲	۱.۰۱۰	۰.۶۱۲	۱.۳۰۶	تیپ شهودی
۰.۰۴۸	۰.۷۲۱	۰.۲۱۷	۱.۵۲۶	۱.۱۰۰	تیپ منطقی
۰.۰۳۷	۰.۷۱۲	۰.۱۶۴	۰.۶۸۳	۰.۴۸۶	تیپ احساسی
۰.۰۱۶	۰.۴۴۷	۰.۱۵۴	۰.۵۵۸	۰.۲۵۰	تیپ قضاوتی
۰.۰۱۰	۱.۷۱۱	۰.۶۲۲	۰.۶۹۶	۱.۱۹۰	تیپ ادراکی

لذا با توجه به نتایج جدول شماره ۷ می توان این گونه اظهار نظر کرد که تأثیر تیپ های شخصیتی قادر است تغییرات اضطراب جدایی کودکان را پیش بینی نماید.

۴- بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر به بررسی رابطه تیپ شخصیتی با اضطراب جدایی و پرخاشگری کودکان پرداخته است و نتایج تحلیل داده ها نشان داد که بین تیپ شخصیتی با اضطراب جدایی و پرخاشگری کودکان رابطه معنی داری وجود دارد. ضمناً نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که تیپ شخصیتی قادر است تغییرات اضطراب جدایی و پرخاشگری کودکان را پیش بینی نماید. تیپ شخصیتی و اضطراب جدایی و پرخاشگری کودکان ممکن است با یکدیگر در ارتباط باشند، اگرچه این ارتباط به صورت کامل قطعی نیست و ممکن است به طور متفاوتی در هر فرد مشاهده شود. در اینجا به برخی از ارتباطات معمول بین تیپ های شخصیتی و ویژگی های رفتاری کودکان اشاره می کنم:

تیپ شخصیتی حساس و مهربان: افرادی که این تیپ شخصیتی را دارند ممکن است به طور عمیق احساسات خود و دیگران توجه کنند. این افراد ممکن است در مواقع جدایی احساسات قوی اضطرابی تجربه کنند، به خصوص اگر محیط آشنا و معمولی برایشان تغییر کند. کودکانی که این تیپ شخصیتی را دارند، ممکن است در مواقع جدایی از والدین یا افراد مهم برایشان اضطراب و استرس تجربه کنند. آن ها ممکن است ناراحتی خود را به شکل تحریک شدید خارجی نشان دهند، مثلاً با گریه یا بی تابی.

تیپ شخصیتی مستقل و عقلانی: افرادی که این تیپ شخصیتی را دارند ممکن است به طور عمیق به استقلال و مستقل بودن اهمیت بدهند. آن ها معمولاً با تغییرات مختلف مقابله می کنند و اغلب به آن ها توجه نمی کنند. کودکانی که این تیپ شخصیتی را دارند، ممکن است در مواقع جدایی کمترین اضطراب را نشان دهند. آن ها ممکن است بیشتر با راهکارهای مسئولیت پذیرانه و مستقل روبرو شوند، به جای اظهار احساسات به صورت بی نهایت.

تیپ شخصیتی کنترل گر و کاربردی: افرادی که این تیپ شخصیتی را دارند ممکن است به طور عمیق به کنترل و مدیریت موقعیت های مختلف توجه کنند. آن ها معمولاً سعی می کنند وضعیت ها را تحلیل کنند و کنترل کنند. کودکانی که این تیپ شخصیتی را دارند، ممکن است در مواجهه با جدایی یا تغییرات مشاهده شده، احساس اضطراب کنند و این ممکن است منجر به رفتارهای خشونت آمیز یا پرخاشگری شود، زیرا احساس عدم کنترل بر موقعیت آن ها را ناراحت می کند. مهم است توجه داشته باشید که این فرآیندها به صورت کامل قطعی نیستند و هر فرد می تواند مجموعه ای از ویژگی های مختلف را داشته باشد. همچنین، رفتارهای کودکان ممکن است تحت تأثیر عوامل محیطی دیگری نیز باشند، مانند تربیت و تجربیات قبلی. در هر صورت، توجه به نیازها و احساسات کودکان و ارائه حمایت و اطمینان به آن ها می تواند به کاهش اضطراب و رفتارهای پرخاشگری کمک کند.

۵- منابع

بلنده، فرناز و بینسی، پریناز. (۱۳۹۹). بررسی ویژگی های شخصیتی بر اختلالات درونی سازی شده و نگرش نسبت به مواد در کودکان کار در شهر تهران، فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی، ۲(۴)، ۴۳-۳۵.
پیرزادی، حجت. (۱۳۹۷). اختلال اضطراب جدایی: ویژگی ها، سبب شناسی و راهکارهای درمانی، فصلنامه تعلیم و تربیت استثنایی، ۱۸(۱۵۳)، ۳۹-۳۳.

- سزاوارذاکران، یگانه و اصفهانی، مهدی. (۱۳۹۹). علت پرخاشگری کودکان و نوجوانان: مقاله مروری، اولین همایش ملی ورزش، مشارکت همگانی، سبک زندگی، نهاوند.
- شاه محمدی، زین‌العابدین و گرجی، یوسف. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش مدیریت خشم بر کاهش سطح پرخاشگری و کورتیزول نوجوانان پسر پرخاشگر شهر نجف‌آباد. سلامت جامعه، ۱۴(۱)، ۱۱-۲۰.
- صیدی، ستار، صفاری نیا، مجید و احمدیان، حمزه. (۱۳۹۸). مدل ارتباط پرخاشگری و دیدگاه گیری اجتماعی با رفتار جامعه پسند با نقش واسطه‌ای اعتماد اجتماعی. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۹(۳۶)، ۱-۲۰.
- رادمهر، سارا و شاکه نیا، فرناز (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین تیپ‌های شخصیتی A و B والدین با اختلال رفتاری کودکان ابتدایی شهر شیراز، فصلنامه چشم‌انداز امین، ۷(۳)، ۱-۱۵.
- رفاهی، ژاله، داستان، نصیر و اشرفی، حاجی. (۱۳۹۹). پیش‌بینی پرخاشگری کودکان بر اساس خشونت خانگی و الگوهای ارتباطی. سلامت روان کودک (روان کودک)، ۷(۲)، ۵۵-۶۵.
- عبدی، رضا و نریمانی، احد. (۱۳۹۷). مقایسه ابعاد شخصیتی و تاب‌آوری در مادران کودکان مبتلا به اختلال طیف اتیسم و اختلال کمبود توجه/ بیش‌فعالی با مادران کودکان عادی. مطالعات ناتوانی، ۸(۷۰)، ۱-۹.
- قائدشرفی، مریم؛ دشتیان، سوده و گواهی، زهرا. (۱۳۹۹). بررسی رابطه میزان اضطراب کودکان ۴ تا ۶ سال با تیپ‌های شخصیتی مادران آن‌ها در شهر شیراز، هشتمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران.